

Bruxelles, 4. svibnja 2023.
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	4. svibnja 2023.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	8123/23
Predmet:	Korupcija kao prepreka razvoju – Zaključci Vijeća (4. svibnja 2023.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o korupciji kao prepreci razvoju, koje je Vijeće odobrilo na 3946. sastanku održanom 4. svibnja 2023.

Korupcija kao prepreka razvoju

Zaključci Vijeća

1. Korupcija je složen i postojan društveni, politički, sigurnosni i gospodarski problem koji pogađa sve zemlje i regije svijeta, pa tako i Europu. Procjenjuje se da je njezin negativan gospodarski učinak devet puta veći od službene globalne razvojne pomoći. Korupcija narušava demokraciju, povjerenje u institucije, vladavinu prava te ostvarivanje i uživanje ljudskih prava. Sputava države, potkopava njihovu legitimnost, ubiranje poreza i pružanje javnih usluga te narušava funkcioniranje tržišta, čime praktički ometa sva područja održivog ljudskog, gospodarskog i društvenog razvoja. Korupcija je ključna prepreka iskorjenjivanju siromaštva jer najsnažnije pogađa siromašne te osobe i skupine u najranjivijem položaju. Pogoršava nejednakosti i nerazmjerno utječe na žene, djevojčice i osobe s invaliditetom. Nadalje, korupcija potpomaže postojanje organiziranog kriminala i negativno utječe na sigurnost i stabilnost na svim razinama. Zbog toga se u Programu održivog razvoja do 2030., a posebno njegovu cilju održivog razvoja br. 16, kao i u novom Europskom konsenzusu o razvoju i Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa na korupciju gleda kao na prepreku održivom razvoju.
2. Pandemija bolesti COVID-19 opteretila je resurse i ponovno potvrdila važnost djelotvornog nadzora javne potrošnje. Ničim izazvan i nezakonit agresivni rat Rusije protiv Ukrajine doprinio je globalnoj krizi povezanoj s hranom i energetskej krizi. U tom kontekstu Vijeće ističe sve hitniju potrebu za donošenjem pristupa borbi protiv korupcije na svim razinama uprave, kad god i gdje god da se ona pojavi, kako bi se osiguralo da potpora stigne do onih kojima je pomoć najpotrebnija i da se iskoristi na najučinkovitiji način.

3. Vijeće cijeni znatne doprinose službi Komisije i ESVD-a borbi protiv korupcije u okviru vanjskog djelovanja EU-a. To uključuje bilateralne i regionalne programe, potporu poboljšanim sustavima upravljanja javnim financijama, političke dijaloge i dijaloge o ljudskim pravima s partnerskim zemljama te Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024. Vijeće podsjeća na aktualne rasprave o drugim mogućim alatima za borbu protiv korupcije na globalnoj razini.
4. Vijeće naglašava da su borba protiv korupcije, promicanje demokratskih vrijednosti i visokih standarda te osiguravanje dobrog upravljanja i transparentnosti sastavni elementi suradnje EU-a i država članica sa svim partnerskim zemljama i ključna vodeća načela strategije Global Gateway.
5. Vijeće ističe da je korupcija jedna od najskupljih nekarinskih prepreka globalnoj trgovini, posebno za zemlje s niskim i nižim srednjim dohotkom, te jedna od glavnih prepreka stvaranju povoljnog poslovnog i investicijskog okružja. Trgovina i privatna ulaganja mogu snažno utjecati na smanjenje korupcije poticanjem otvorenog i održivog trgovinskog sustava utemeljenog na pravilima i inovativnih financijskih rješenja.
6. Vijeće napominje da pranje novca, utaja poreza i podmićivanje na međunarodnoj razini predstavljaju znatan dio nezakonitih financijskih tokova. Stoga su uvođenje veće transparentnosti vlasništva nad trgovačkim društvima, potpora naporima za praćenje, zamrzavanje i povrat ukradene imovine te jačanje sustava za sprečavanje pranja novca, kao i transparentnost stvarnog vlasništva i pravila o nespojivosti i sukobima interesa, lobiranju i praksi „rotirajućih vrata” važni elementi u borbi protiv korupcije.
7. S obzirom na navedeno Vijeće ističe važnost uključivanja snažne antikorupcijske dimenzije u sve razvojne aktivnosti i međusobno povezane sektore kao što su zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, energetska sigurnost i borba protiv klimatskih promjena. To je posebno bitno u upravljanju javnim financijama i u kontekstima u kojima je korupcija raširena i prepoznata kao glavna prepreka održivom razvoju, kao što su sukobi i krize, nabava, ekstraktivne industrije i veliki infrastrukturni projekti.

8. Vijeće pozdravlja nedavnu evaluaciju potpore EU-a vladavini prava i borbi protiv korupcije u partnerskim zemljama u razdoblju 2010. – 2021., koja je provedena u pravom trenutku i poslužit će za izradu ambicioznijeg i sveobuhvatnijeg pristupa Tima Europa suzbijanju korupcije. Vijeće posebno prima na znanje preporuke da se razradi jedinstven i sveobuhvatan okvir za borbu protiv korupcije koji će se integrirati u sve sektore te da se poboljšaju praćenje, evaluacija, odgovornost i učenje. Vijeće naglašava da antikorupcijska politika može doprinijeti poboljšanju svakodnevnog života građana tako što se osigurava jednak pristup ključnim uslugama, smanjuju nejednakosti i promiče odgovorno i uključivo upravljanje.
9. Imajući to na umu, Vijeće poziva Komisiju i Visokog predstavnika da pristup EU-a sprečavanju i suzbijanju korupcije kao prepreke iskorjenjivanju siromaštva i održivom razvoju bude strateški usmjereniji i integriraniji. To bi trebalo uključivati brzu izradu i distribuciju ažuriranih smjernica o borbi protiv korupcije u okviru vanjskog djelovanja EU-a. Konvencija UN-a protiv korupcije, Konvencija OECD-a o borbi protiv podmićivanja stranih javnih dužnosnika u međunarodnom poslovanju, Preporuka OECD-a iz 2021. za daljnju borbu protiv podmićivanja stranih javnih dužnosnika u međunarodnom poslovanju i Preporuka OECD-a iz 2016. za dionike razvojne suradnje o upravljanju rizikom od korupcije, kao i drugi međunarodni i europski standardi, trebali bi poslužiti kao važna referentna mjerila za taj rad.
10. Vijeće naglašava da je pristup razvoju utemeljen na ljudskim pravima važan alat u borbi protiv korupcije na koji su se obvezali i EU i njegove države članice, u skladu s novim Europskim konsenzusom o razvoju i kako je utvrđeno u Uredbi o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa. Vijeće usto podsjeća na važnost provedbe načela djelotvorne razvojne suradnje, koja može doprinijeti smanjenju koruptivnih praksi i jačanju javnih institucija, među ostalim putem stručnog znanja javnog sektora, izgradnje kapaciteta, tehničke pomoći i razmjene znanja.

11. Vijeće naglašava da bi se obnovljeni napori u cilju suzbijanja korupcije trebali temeljiti na dijalogu uz uzajamno poštovanje, uključivim postupcima donošenja odluka, ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti, s naglaskom na dugoročnom učinku utemeljenom na političko-gospodarskoj analizi lokalnih konteksta i ključnih čimbenika korupcije. Isto tako, Vijeće naglašava potrebu da se iskustva stečena u okviru uspješnih antikorupcijskih pristupa integriraju u sva područja partnerstava, na temelju dokaza i najboljih praksi, te da se istodobno osiguraju usklađenost politika na svim razinama i koordinacija sa strategijama država članica za borbu protiv korupcije.
12. Vijeće potiče upotrebu inovativnih i djelotvornih tehnologija za jačanje transparentnosti i smanjenje rizika od korupcije. To uključuje napore usmjerene na digitalnu transformaciju, među ostalim putem osnaživanja građana te razvoja digitalnih, neovisnih i autonomnih vanjskih sustava za zviždanje i sustava e-upravljanja i e-nabave. Prema potrebi trebalo bi pojačati te napore i pritom osigurati zaštitu ljudskih prava, uključujući pravo na privatnost.
13. Vijeće poziva službe Komisije, ESVD i države članice da bliže surađuju u duhu Tima Europa kako bi se promicalo dobro upravljanje i suzbila korupcija kao prepreka razvoju, među ostalim putem inicijativa Tima Europa, strategije Global Gateway i pojačanog dijaloga o politikama s partnerskim zemljama. U tom pogledu Vijeće posebno pozdravlja globalnu inicijativu Tim Europa za demokraciju, čiji je naglasak na vladavini prava i odgovornosti.
14. Osim toga, Vijeće poziva službe Komisije, ESVD i države članice da uložve veće napore u suzbijanje nezakonitih financijskih tokova, uključujući sredstva dobivena korupcijom. Potrebno je uložiti napore u suzbijanje nezakonitih financijskih tokova u zemljama iz kojih potječu, ali i u tranzitnim i odredišnim zemljama. U tom pogledu Vijeće pozdravlja aktualni rad Stručne skupine za financijsko djelovanje u vezi s borbom protiv korupcije i inicijativu Tima Europa za potporu Africi u borbi protiv nezakonitih financijskih tokova i transnacionalnog organiziranog kriminala.
15. Vijeće poziva službe Komisije i ESVD da redovito izvješćuju Vijeće o napretku i da pritom osiguraju da postojeći mehanizmi izvješćivanja obuhvaćaju mjere EU-a kojima se doprinosi smanjenju korupcije u širem smislu.

16. Vijeće naglašava da javne institucije, uključujući neovisne revizijske institucije, organizacije civilnog društva, multilateralni akteri, borci za ljudska prava, novinari, zviždači, mediji i subjekti iz privatnog sektora imaju ključnu ulogu u jačanju otpornosti društva na korupciju i u ostvarivanju navedenih ciljeva.
